

Вінницький національний медичний університет імені М.І. Пирогова

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. ректора ЗВО

Вікторія ПЕТРУШЕНКО

31 серпня 2023 року

“ПОГОДЖУЮ”

Завідувач кафедри
загальної гігієни та екології ЗВО

Ігор СЕРГЕТА

30 серпня 2023 року

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«ВІЙСЬКОВА ГІГІЄНА»

Спеціальність	222 Медицина
Освітній рівень	Магістр медицини
Освітня програма	ОПП« Медицина», 2022
Навчальний рік	2023-2024
Кафедра	Кафедра загальної гігієни та екології
Лектор	к.мед.н., доц ЗВО Микола РЕДЧІЦ
Контактна інформація	http://vnmu.edu.ua/ кафедра гігієни та екології Україна, Вінниця, вул. вул. В. Стуса, 2.
Укладач силабусу	к.мед.н. доц. ЗВО Лариса ВАКОЛЮК

1. Статус та структура дисципліни

Статус дисципліни	Обов'язкова
Код дисципліни в ОПП/місце дисципліни в ОПП	ОК 50.3 / дисципліна професійної підготовки
Курс/семестр	3 курс (VI семестр)
Обсяг дисципліни (загальна кількість годин/ кількість кредитів ЄКТС)	30 годин /1кредит ЄКТС
Кількість змістових модулів	1 модуль
Структура дисципліни	Лекції - 4 год Практичні заняття - 16 год Самостійна робота 10 год
Мова викладання	українська
Форма навчання	Очна або дистанційна згідно наказу

2. Опис дисципліни

Коротка анотація курсу, актуальність.

Предметним напрямком програми є вивчення впливу різноманітних чинників на здоров'я військовослужбовців і розробка науково обґрунтованих нормативів, спрямованих на збереження і зміцнення здоров'я особового складу. Знання військової гігієни для лікарів необхідне для ефективного аналізу стану здоров'я особового складу Збройних Сил України (ЗСУ) та інших військових формувань у зв'язку з екологічним станом навколишнього середовища військових об'єктів, впливом факторів середовища життєдіяльності, умовами праці; аналізу важкості та напруженості трудової, професійної діяльності з метою визначення необхідності переведення військовослужбовців з певними порушеннями їхнього здоров'я на полегшені види роботи, призначення лікувально-профілактичного харчування, диспансерного обслуговування, санаторно-курортного лікування, реабілітації; проведення первинної профілактики захворювань і санітарно-просвітницької роботи, організації та контролю за проведенням профілактичних заходів поміж особового складу ЗСУ та інших військових формувань; вивчення, оцінки чи перевірки стану здоров'я призовників та військовослужбовців; оцінки умов проживання в організованих колективах особового складу ЗСУ та інших військових формувань.

Передреквізити. Для успішного засвоєння дисципліни студенту необхідні знання, отримані в процесі вивчення наступних дисциплін загальної підготовки:

гігієни та екології, основ медичного забезпечення військ, безпеки життєдіяльності, основи охорони праці, анатомії людини, медичної хімії, фізіології, мікробіології.

Мета курсу та його значення для професійної діяльності. Метою навчальної дисципліни «Військова гігієна» є збереження і зміцнення здоров'я особового складу ЗСУ та інших військових формувань шляхом встановлення науково обґрунтованих санітарно-гігієнічних норм та вимог до організації і умов військової праці, розташування, харчування, водопостачання, обмундирування, лазне-прального обслуговування та інших видів побутового забезпечення військ (сил), що дозволяє особовому складу у мирний час досягнути високої боєздатності, а у воєнний – підтримувати її.

Постреквізити. Основні положення навчальної дисципліни можуть застосовуватися при вивченні інших дисциплін професійної підготовки, а саме: соціальна медицина, громадське здоров'я, військова терапія, військова хірургія, екстрена та невідкладна медична допомога, клінічна анатомія і оперативна хірургія, медицина надзвичайних ситуацій, травматологія і ортопедія, невідкладні стани в хірургії та інші клінічні дисципліни та інших навчальних дисциплін, що передбачає інтеграцію викладання з цими дисциплінами та застосування отриманих знань, умінь та навичок в процесі подальшого навчання та у професійній діяльності.

3. Результати навчання.

Після успішного вивчення дисципліни здобувач зможе:

1. Визначати негативні фактори навколишнього середовища, які можуть негативно впливати на організм військовослужбовців у військово-польових умовах.

2. Аналізувати стан здоров'я особового складу ЗСУ та інших військових формувань, визначати наявність зв'язку між станом навколишнього середовища та станом здоров'я особового складу ЗСУ та інших військових формувань.

3. Розробляти профілактичні заходи на підставі даних про зв'язок між станом навколишнього середовища та станом здоров'я особового складу ЗСУ та інших військових формувань.

4. Здійснювати аналіз захворюваності особового складу ЗСУ, виявляючи групи ризику, території ризику, час ризику, фактори ризику.

5. Профілакувати захворювання інфекційного та неінфекційного походження серед особового складу ЗСУ та інших військових формувань.

6. Впроваджувати форми та методи організації санітарного нагляду за гігієнічним забезпеченням військових частин (з'єднань) у різних умовах їх навчально-бойової діяльності.

7. Розробляти профілактичні заходи з попередження негативного впливу на особовий склад у всіх видах та родах військ шкідливих чинників навколишнього середовища військових об'єктів – фізичних, хімічних, біологічних, а також психогенних і соціальних.

4. Зміст та логістика дисципліни

Модуль 1 Питання з військової гігієни	6 семестр 30 год/1кредит	Лекції №№ 1-2 Практичні заняття №№ 1-8 Теми для самостійного опрацювання №№ 1-2__
--	-------------------------------------	--

Дисципліна включає 8 тем, що вкладаються в 1 модуль.

Модуль 1. «Питання з військової гігієни»

Тема1. Організація та проведення санітарного нагляду за польовим розміщенням військових і цивільних формувань при надзвичайних ситуаціях та під час війни.

Тема 2..Організація і проведення розвідки джерел водопостачання при надзвичайних ситуаціях та під час війни. Оцінка якості води польовими методами.

Тема 3. Організація і проведення санітарного нагляду за очищенням, знезараженням, дезактивацією води у польових умовах при надзвичайних ситуаціях та під час війни.

Тема 4. Організація і проведення санітарного нагляду за повноцінністю та безпечністю харчування військових і цивільних формувань при надзвичайних ситуаціях та під час війни.

Тема 5. Організація і проведення медичної експертизи продовольства у польових умовах при надзвичайних ситуаціях та в умовах бойових дій за допомогою табельних засобів.

Тема 6. Шляхи та способи зараження продовольства РР, ОР і бактеріологічними засобами. Захист під час транспортування, зберігання, продовольства, приготування, роздачі та прийому їжі.

Тема 7. Організація та проведення санітарного нагляду за умовами праці військовослужбовців, ліквідаторів наслідків бойових дій та надзвичайних ситуацій.

Тема 8. Гігієна праці особового складу військ при обслуговуванні об'єктів озброєння, військової техніки, радіолокаторних станцій.

Тема 9. Гігієнічні особливості праці медичних працівників військових частин та особового складу військово-медичних закладів ЗС України при ліквідації наслідків надзвичайних станів та на воєнний час.

Теми лекційного курсу розкривають проблемні питання дисципліни.

Практичні заняття передбачають теоретичне обґрунтування основних питань теми та засвоєння наступних практичних навичок:

1. Гігієнічна оцінка мікроклімату в приміщенні військових та цивільних формувань.

2. Методика санітарно-гігієнічного контролю за водопостачанням та харчуванням у польових і екстремальних умовах.

3. Методика санітарно-гігієнічного контролю за забезпеченістю організму військовослужбовців вітамінами.

4. Методика вивчення та оцінка харчового статусу людини і медичного контролю за забезпеченням організму вітамінами в польових умовах.
5. Методика розрахунку енерговитрат військових при надзвичайних ситуаціях та під час війни.
6. Методика розслідування харчових отруєнь у військовій частині.
7. Гігієнічні принципи знезараження відходів в польових умовах.
8. Методика вивчення вмісту пилу та хімічних речовин у повітрі при надзвичайних ситуаціях.
9. Принципи вибору методики радіаційного контролю при надзвичайних ситуаціях.
10. Оцінка радіаційного фону місцевості при надзвичайних ситуаціях.

На практичних заняттях студенти разом з викладачем розбирають теоретичні питання, оформлюють протоколи проведених лабораторних робіт в робочих зошитах, розв'язують клінічно-орієнтовані ситуаційні задачі та тестові завдання, формулюють висновки до опрацьованої теми.

Самостійна робота студента передбачає підготовку до практичних занять та проміжних контролів, вивчення тем для самостійної поза аудиторної роботи, підготовка презентацій, схем, таблиць. Контроль засвоєння тем самостійної поза аудиторної роботи здійснюється на підсумковому контролі з дисципліни.

Індивідуальна робота включає опрацювання наукової літератури, підготовку оглядів з наданих тем для презентації на засіданнях студентського наукового гуртка, виконання науково-практичних досліджень, участь у науково-практичних конференціях, конкурсах студентських наукових робіт.

Тематичні плани лекцій, календарні плани практичних занять, тематичний план самостійної поза аудиторної роботи, обсяг та напрямки індивідуальної роботи опубліковані на сайті кафедри.

Маршрут отримання матеріалів: Кафедра загальної гігієни та екології/ Студенту/ Очна форма навчання/ Медицина / 3 курс/ Навчально-методичні матеріали/ або за посиланням <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра загальної гігієни та екології#. Доступ до матеріалів здійснюється з корпоративного акаунту студента s000XXX@vnmu.edu.ua.

5. Форми та методи контролю успішності навчання

Поточний контроль на практичних заняттях	Методи: усне або письмове опитування, тестування, розв'язання ситуаційних задач, проведення лабораторних досліджень, їх трактування та оцінка їх результатів (оформлення протоколу в робочому зошиті)
Підсумковий контроль дисципліни – залік	Методи: усне опитування, розв'язання ситуаційних задач, контроль практичних навичок (згідно положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання https://www.vnmu.edu.ua/Загальна інформація/Основні документи))
Засоби діагностики успішності навчання	Теоретичні питання, ситуаційні завдання, практичні завдання, демонстрація практичних навичок

6. Критерії оцінювання

Оцінювання знань здійснюється згідно Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/Загальна інформація/Основні документи>)

Поточний контроль	За 5-ти бальною системою традиційних оцінок: 5 «відмінно», 4 «добре», 3 «задовільно», 2 «незадовільно»
Контроль практичних навичок	За 5-ти бальною системою традиційних оцінок

Залік	За 200-бальною шкалою (середня арифметична оцінка за семестр конвертується в бали) Зараховано: від 122 до 200 балів Не зараховано: менше 122 балів (див. Шкалу оцінювання)
Оцінювання дисципліни:	Середнє-арифметичне традиційних оцінок, отриманих за практичні заняття. Отримане значення середньої традиційної оцінки переводять у бали згідно шкали перерахунку традиційних оцінок у рейтингові бали (200 балів) Індивідуальна робота – від 1 до 12 балів Сумарно від 122 до 200 балів.

Шкала оцінювання дисципліни: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
180-200	A	зараховано
170-179,99	B	
160-169,99	C	
141-159,99	D	
122-140,99	E	
0-121,99	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. Політика навчальної дисципліни/курсу

Студент має право на отримання якісних освітніх послуг, доступ до сучасної наукової та навчальної інформації, кваліфіковану консультативну допомогу під час вивчення дисципліни та опанування практичними навичками. Політика кафедри під час надання освітніх послуг є студентоцентрованою, базується на нормативних документах Міністерства освіти та Міністерства охорони здоров'я України, статуті університету та порядку надання освітніх послуг, регламентованого основними положеннями організації навчального процесу в ВНМУ ім. М.І. Пирогова та засадах академічної доброчесності.

Дотримання правил розпорядку ВНМУ, техніки безпеки на практичних заняттях. Інструктаж з техніки безпеки поводження з хімічними реактивами, технічними та електричними приладами проводиться на першому практичному занятті викладачем. Студент, який не пройшов інструктаж, не допускається до виконання практичних робіт.

Після оголошення сигналу «**ПОВІТРЯНА ТРИВОГА**» здобувачі освіти організовано із викладачем повинні прослідкувати з навчальних приміщень до укриття. Викладач залишає аудиторію останнім, перевіряє приміщення на відсутність у ньому здобувачів освіти та працівників, після чого прямує до укриття. Усередині захисної споруди здобувачі освіти повинні швидко та спокійно зайняти місця і дотримуватись правил поведінки в укритті. Під час перебування у захисній споруді викладачі здійснюють необхідну підтримку, вживають заходи для комфортного та спокійного перебування в укритті. Після завершення небезпеки та оголошення про відбій тривоги, викладачі слідкують за тим, щоб усі здобувачі освіти покинули укриття і продовжили навчання в аудиторіях.

Вимоги щодо підготовки до практичних занять. Студент повинен вчасно приходити на практичне заняття. Студент, який запізнився більше, ніж на 15 хвилин на заняття, не допускається до останнього і повинен його відпрацювати в установленому порядку.

Студент повинен бути теоретично підготовленим згідно теми, тестові завдання до поточної теми мають бути розв'язані у робочому зошиті, виконана позааудиторна робота.

На практичних заняттях студент має бути одягнений в медичний халат. Студенти, які не мають халату, не допускаються до заняття.

Студент повинен дотримуватись правил безпеки на практичних заняттях та під час знаходження у приміщеннях кафедри.

Під час обговорення теоретичних питань студенти мають демонструвати толерантність, ввічливість та повагу до своїх одногрупників та викладача; при виконанні

практичних завдань робоче місце має зберігатись у порядку та бути прибраним після виконання практичної роботи.

Лекції у відеоформаті викладені на сайті кафедри (<https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра загальної гігієни та екології/ Студенту).

Використання мобільних телефонів та інших електронних девайсів. Використання мобільних телефонів та інших електронних пристроїв на занятті допускається тільки в якості калькулятора для здійснення прорахунків під час розв'язання ситуаційних задач.

Академічна доброчесність. Під час вивчення дисципліни студент має керуватись Кодексом академічної доброчесності ВНМУ ім. М.І. Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/> загальна інформація/ Основні документи/ Кодекс академічної доброчесності). При порушенні норм академічної доброчесності під час поточного та підсумкових контролів (списування, усна підказка одногрупнику під час оцінювання його знань, користування мобільним телефоном під час оцінювання знань тощо) студент отримує оцінку «2» та повинен її відпрацювати своєму викладачу в установленому порядку протягом двох тижнів після отриманої незадовільної оцінки.

Пропуски занять. Пропущені заняття відпрацьовуються в порядку, установленому в Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи) у час, визначений графіком відпрацювань (опублікований на сайті кафедри <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра загальної гігієни та екології#) черговому викладачу. Для відпрацювання пропущеного заняття студент має надати заповнений протокол робочого зошиту з відповідної теми та письмово чи усно відповісти на питання до теми заняття. Відпрацювання пропущених лекцій здійснюється після надання конспекту лекційного матеріалу, або підготовки власної презентації з теми пропущеної лекції.

Порядок допуску до підсумкового контролю з дисципліни наведений в Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи). До підсумкового контролю допускаються студенти, які не мають пропущених невідпрацьованих практичних занять та лекцій та отримали середню традиційну оцінку не менше «3».

Додаткові індивідуальні бали. Індивідуальні бали з дисципліни (від 1 до 12) студент може отримати за індивідуальну роботу, обсяг якої оприлюднений на сайті кафедри в навчально-методичних матеріалах дисципліни, кількість балів визначається за результатами ІРС згідно Положенню про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи).

Вирішення конфліктних питань. При виникненні непорозумінь та претензій до викладача через якість надання освітніх послуг, оцінювання знань та інших конфліктних ситуацій, студент повинен подати спершу повідомити про свої претензії викладача. Якщо конфліктне питання не вирішено, то студент має право подати звернення до завідувача кафедри згідно Положення про розгляд звернень здобувачів вищої освіти у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи).

Політика в умовах дистанційного навчання. Порядок дистанційного навчання регулюється Положенням про запровадження елементів дистанційного навчання у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи). Основними навчальними платформами для проведення навчальних занять є Microsoft Team, Google Meets. Порядок проведення практичних занять та лекцій, відпрацювань та консультацій під час дистанційного навчання оприлюднюється на веб-сторінці кафедри (<https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра загальної гігієни та екології / Студенту або <https://www.vnmu.edu.ua/> загальної гігієни та екології / Новини).

Зворотній зв'язок з викладачем здійснюється через месенджери (Viber, Telegram, WhatsApp) або електронну пошту (на вибір викладача) в робочий час.

8. Навчальні ресурси Навчально-методичне забезпечення дисципліни оприлюднено на сайті кафедри (<https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра загальної гігієни та екології/ Студенту).

Консультації проводяться два рази на тиждень згідно графіку консультацій.

9. Розклад та розподіл груп по викладачам опублікований на веб-сторінці кафедри ((<https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра загальної гігієни та екології / Студенту).

10. Питання до проміжних та підсумкового контролів дисципліни опубліковані на веб-сторінці кафедри ((<https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра загальної гігієни та екології / Студенту).

Силабус з дисципліни «Військова гігієна» обговорено та затверджено на засіданні кафедри загальної гігієни та екології (протокол № 1, від «30» серпня 2023 року)

Відповідальний за курс

к.мед.н., доц. ЗВО Лариса ВАКОЛЮК

Завідувач кафедри

д.мед.н., проф. ЗВО Ігор СЕРГЕТА